

Β. ΕΙΔΙΚΑ

102. Βιάζης, Σπ. δέ, Μέγας ἐν Κρήτῃ σεισμὸς κατὰ τὸ 1629. «Παρνασσὸς» τ. 16, 1893, σελ. 218—221.
103. Γεωργαλᾶς, Γ., Κρήτη (σεισμοί). Ἐν Μ.Ε.Ε. τ. 15, (1931) σελ. 157—158.
104. Δεινάκις, Στ. Ὁ σεισμὸς τοῦ 1508. Ἐφημ. «Ἰδὴ» Ἡρακλείου, Α', ἀριθμ. 12—13.
105. Κρητικός, Ν. Α., Sur la sismicité des Cyclades et de la Crète. «Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθ.» Α' 1926, σελ. 156—160 καὶ εἰς «Ann. Obs. d' Ath.» IX, 1926, pp. 77-109.
106. Κρητικός, Ν. Α., «Le tremblement de terre de la mer de Crète du 26 Juin 1926. «Ann. Obs. d' Ath.» X, 1928, pp. XXXIX—XXXIXVI.
107. «Le Messenger d' Athènes» 2314/6-3-1930: Le grand péril des antiquités de Cnossos. Le pays des tremblements de terre.

ΕΛΕΥΘ. Κ. ΠΛΑΤΑΚΗΣ

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

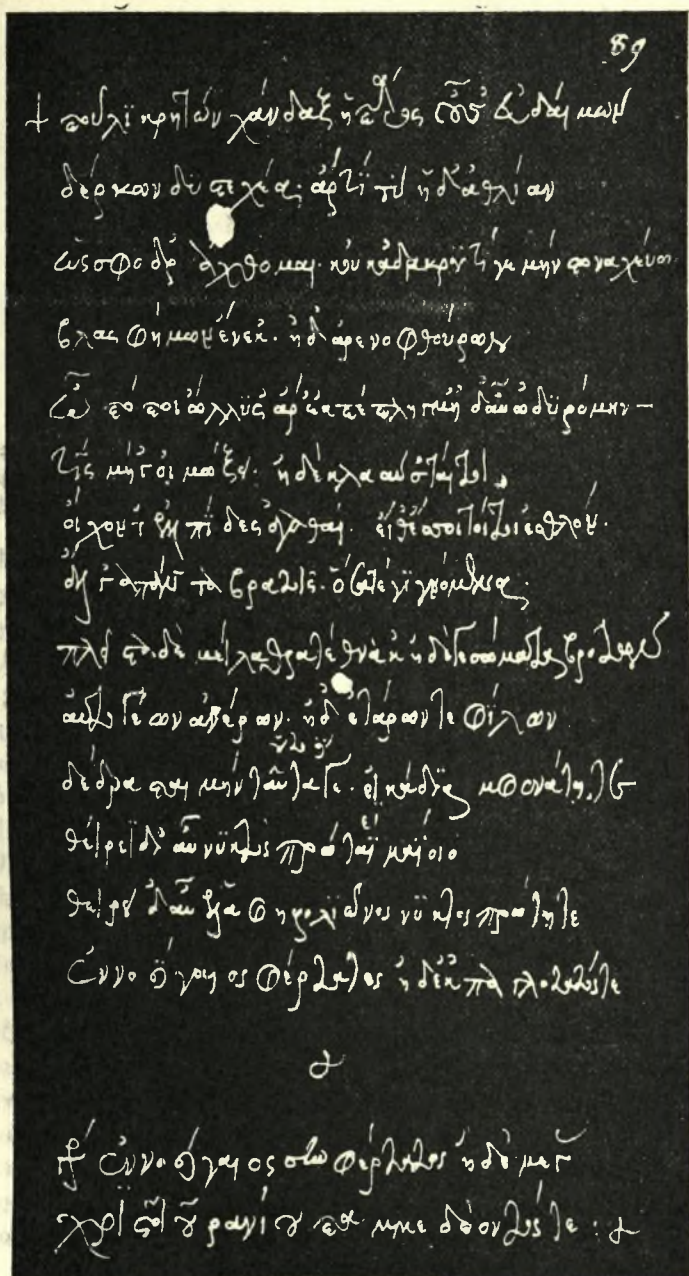
ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΟΙΗΜΑΤΙΟΥ ΤΟΥ ΣΕΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ἐκρίθη σκόπιμον νὰ δημοσιευθῇ ἐνταῦτα φωτοτυπία τοῦ ἀνωτέρω ἐν σελ. 483 παρατιθεμένου καὶ τὸ πρῶτον ὑπὸ Σπ. Λάμπρου δημοσιευθέντος («Νέος Ἑλληνομνήμων» XI, 1914, σ. 441 κ. ἐξ.) ποιήματος περὶ τοῦ ἐν ἔτει 1508 σεισμοῦ τῆς Κρήτης, εἰλημμένη ἐκ τοῦ περιέχοντος τοῦτο κώδικος Barocci 19 (P 4058) καὶ ἀποσταλεῖσα ὑπὸ τοῦ συνεργάτου τῶν «Κρητ. Χρονικῶν» Βασ. Λαοῦργα. Ἡ δημοσίευσίς τῆς φωτοτυπίας ἐπεβάλλετο ἐπὶ τοσοῦτο μᾶλλον καθ' ὅσον ἐν ταύτῃ παρέχεται τὸ ποιημάτιον συμπεληρωμένον διὰ δύο εἰσέτι στίχων, περιεχομένων εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ὁπισθίας σελίδος τοῦ φύλλου 89, βάσει δὲ ταύτης ἐπληρωθῶθησαν ὠρισμένα λάθη τῆς μεταγραφῆς τοῦ κειμένου, ἥτις ἀκριβέστερον ἔχει ὡς ἀκολουθῶς:

† Ποῦλι Κρητῶν Χάνδαξ, ἡ πάρος οὔσ' εὐδαίμων,
 δέρκων δυστεχέα ἄρτι τι ἡδ' ἀθλίαν
 ὥς σφόδρ' ἄχθομαι κοῦκ ἀδακρυτὶ γε μὴν στοναχεύω
 βλασφημῶν ἔνεκ' ἡδ' ἀρρενοφθούρων*

* 2. Λ(άμπρος): δυστεχέα· Λ. τυ.

* Εἰς τὸν apparatus criticus δὲν συμπεριελήφθησαν οἱ ἀνορθόγραφοι τύποι τοῦ κώδικος.

Εἰκ. 10. — Φωτοτυπία ἐκ τοῦ φ. 89 τοῦ cod. Barocci 19 (P 4058), περιέχοντος
τὸ περὶ τοῦ σεισμοῦ τῆς Κρήτης ποιημάτιον.

- 5 ὦ πόποι, ὄλλυο' ἄρ' ἐκπέπληγμ' ἦδ' αὖ ὠδυρόμην· —
 τίς μὴ γ' οἰμῶξει ἡδὲ κλαυσεῖται τοι;
 οἷχοντ' ἐλπίδες ἀγαθαί· εἴθ' ἔσσοιτό τοι ἐσθλὸν,
 ὅτι γ' ἀπώλλυς τὰ βροτοῖς, ὅσα τε γιγνόμενα,
 πλεῖστα δὲ μείλαθρα· τέθρακ' ἦδὲ γε σώματα βροτῶν,
 10 αὐτογέων ἀνέρων ἦδ' ἐτάρων τε φίλων·
 δέδρασαι μὴν ταῦτά γε εἰκάδι ἄμφ' ἐνάτῃ τε,
 θείρει δ' αὖ νυκτὸς πρώται· Μαῖοιο,
 θείρους δ' αὖ Ἐλαφηβολιῶνος νυκτὸς πρώτῃ τε,
 ἐννοσίγαιος φέριτατος ἦδ' ἐκπαγλότητος· τε·
 15 ὁ γὰρ ἐννοσίγαιός ἐστι φέριτατος ἦδὲ μέγας,
 Χριστὸς οὐρανίου παμμεδέοντός τε. —

5. cod. ὄλλυο'. 6. Α. κλαύσεται. 7. cod. ἔσσοιτο. 8. Α. ἄλγεα πάντα· cod. βροτοῖς. 10. Α. ἐτέρων. 11. οὔτοι (;) super ταῦτά γε. 11. cod. εἰκάδια μφenaτη. 12. Α. τείρει· cod. εἰ super αἱ (πρώται). 13. Α. τείρει, cod. θείρον. 15. cod. σιν.

Τὸ ποιημάτιον εἶναι βεβαίως κακότεχνον, ἀλλ' οὐχὶ ἀκατανόητον. Ὁ ποιήσας χρησιμοποιεῖ συχνὰ ἀνυπόκριτους τύπους, ἀρχαιοπρεπεῖς κατὰ τὴν ἀντίληψίν του : ποῦλι (πόλι), δυστεχέα (δυστυχεά), ἀρρενοφθούρων (ἀρρενοφθόρων), μείλαθρα (μέλαθρα), θείρει (θέρει), θείρου (θέρους), σιν (ἐστι). Διὰ τῆς ἐν στιχ. 8 ἀποκαταστάσεως : ὅτι γ' ἀπώλλυς τὰ βροτοῖς, ἀκολουθούσης τῆς ἐπεξηγήσεως : ὅσα τε γιγνόμενα, πλεῖστα δὲ μείλαθρα, γίνεται εὐθὺς κατανοητὸν ὅτι πρόκειται περὶ σειсмоῦ. Ἑρμηνευτικὴν δυσχέρειαν παρέχει τὸ : θείρει δ' αὖ πιθανῶς ὁ γράψας χρησιμοποιεῖ τὸν ὄρον, ὥς ὁ Θουκυδίδης, εἰς τὴν εὐρύτεραν αὐτοῦ ἔννοιαν, ἐπεκτεινομένην καὶ ἐπὶ τῆς ἀνοίξεως. Ὁ στίχος 13 φαίνεται ὅτι ἐπαναλαμβάνει τὴν ἔννοιαν τοῦ στίχου 12 εἰς ἀρχαιοπρεπεστέραν (;) μορφήν, ὁ δὲ ἀντιγράφας ἐκ λάθους συμπεριέλαβεν ἀμφοτέρους τοὺς στίχους, τῶν ὁποίων μόνον ὁ ἕτερος τελικῶς θὰ ἔμενεν· ἐν τοιαύτῃ ὅμως περιπτώσει θὰ ἐγένετο ἐκ μέρους τοῦ πειήσαντος σύγχυσις περὶ τὸν χρονικὸν προσδιορισμὸν τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος, συμπίπτοντος ὥς γνωστὸν μὲ τὸ δευτερον ἡμισυ τοῦ Μαρτίου καὶ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ Ἀπριλίου, καὶ ταύτισίς του μὲ τὸν Μάιον.

Ἡ χρονολογία τοῦ σειμοῦ τοῦ 1508 παρέχεται, πλὴν τῶν ὑπὸ τοῦ Λάμπρου παρατιθεμένων «ἐνδυμήσεων», καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Δωνάτου (*quarto kalendas Junias* = 29 Μαΐου), ὁ δὲ καθορισμὸς τῆς ὥρας ἐν αὐτῷ διὰ τοῦ : *secunda fere noctis hora* δὲν ἀποκλείει ὥραν μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας τῆς νυκτὸς.

Ν. Π.